

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

**Federalni zavod
za statistiku**

IZVJEŠTAJ O KVALITETU

Statistika zaključenih brakova 2015

FEDERALNI
ZAVOD ZA
STATISTIKU

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

Sarajevo, septembar 2016

Sadržaj

1. STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI	5
1.1. Namjena istraživanja	5
1.2. Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija	5
1.3. Statistička jedinica posmatranja	6
1.4. Korištene klasifikacije	6
1.5. Pokrivenost i obuhvat	6
1.6. Statistički koncept i definicije	6
2. RELEVANTNOST	7
2.1. Korisnici podataka statističkog istraživanja	7
2.1.1. Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja	7
2.1.2. Procjena korisničkih potreba	7
2.1.3. Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika	8
2.2. Kompletnost podataka	8
2.2.1. Indikatori kvaliteta učinka –Stopa kompletnosti podataka (R1)	8
3. TAČNOST I POUZDANOST PROCJENE	8
3.1. Greške uzorkovanja	8
3.1.1. Indikator kvaliteta i učinka – Greška uzorkovanja (A1)	8
3.1.2. Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja	8
3.2. Neuzoračke greške	8
3.2.1. Neuzoračke greške - Greške obuhvata	9
3.2.1.1. Indikator kvaliteta i učinka - Stopa prekomjernog obuhvata (A2)	9
3.2.1.2. Indikator kvaliteta i učinka – Udio zajedničkih jedinica (A3)	9
3.2.1.3. Greška nedovoljnog obuhvata	9
3.2.1.4. Mjere za smanjenje grešaka obuhvata	9
3.2.2. Neuzoračke greške - Greške mjerenja	9
3.2.2.1. Razlozi za nastanak grešaka mjerenja	9
3.2.2.2. Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja	10
3.2.2.3. Indikator kvaliteta i učinka – Stopa uređivanja podataka (A9)	11
3.2.3. Neuzoračke greške - Greške neodgovora	11
3.2.3.1. Indikator kvaliteta i učinka –Stopa neodgovora izvještajne jedinice (A4) ..	11
3.2.3.2. Indikator kvaliteta i učinka-Stopa neodgovora varijable (A5)	11
3.2.3.3. Postupci u slučaju neodgovora	11
3.2.3.4. Postupci za smanjenje stope neodgovora	12
3.2.4. Imputacija	12
3.2.4.1. Indikator kvaliteta i učinka-Stopa imputiranih podataka (A7)	12
3.2.5. Revizije	12

3.2.5.1. Indikator kvaliteta i učinka - Prosječna veličina revizije podataka (A6)	12
4. PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVE	12
4.1. Pravovremenost objave	12
4.1.1. Indikator kvaliteta i učinka-Pravovremenost objave prvih rezultata (TP1)	12
4.1.2. Indikator kvaliteta i učinka-Pravovremenost objave konačnih rezultata (TP2)	12
4.2. Tačnost objave	13
4.2.1. Indikator kvaliteta i učinka - Tačnost objave (TP3).....	13
4.3. Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i tačnosti objave.....	13
5. USKLAĐENOST I UPOREDIVOST	13
5.1. Usklađenost.....	13
5.1.1. Indikator kvaliteta i učinka–Skladnost sa rezultatima iz referentnog izvora (CH1)	13
5.2. Uporedivost	13
5.2.1. Indikator kvaliteta i učinka-Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1) ...	13
5.2.2. Indikator kvaliteta i učinka - Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2).	14
5.2.3. Prekidi u vremenskim serijama	14
5.3. Geografska uporedivost	14
5.3.1. Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema	14
5.4. Desezoniranje	14
6. DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISEMINACIJSKI FORMAT	14
6.1. Saopćenja u kojima se objavljuju podaci	14
6.2. Publikacije u kojima se objavljuju podaci.....	15
Publikacije u kojima se objavljuju podaci o statistici zaključenih brakova su:	15
6.3. On-line baza podataka	15
6.4. Pristup mikropodacima	15
6.5. Dostupnost metodološke dokumentacije	15
6.6. Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata	16
6.7. Indikator kvaliteta i učinka – Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1).....	16
6.8. Indikator kvaliteta i učinka – Meta podaci konsultacije (AC2)	16
6.9. Indikator kvaliteta i učinka – Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)	16
7. TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA	16
7.1. Troškovi provođenja statističkog istraživanja.....	16
7.2. Opterećenost davalaca podataka	17
7.3. Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti	17
8. POVJERLJIVOST	17

8.1. Povjerljivost - politika	17
8.2. Povjerljivost – postupanje sa podacima.....	18
9. STATISTIČKA OBRADA	18
9.1. Izvor podataka	18
9.2. Učestalost prikupljanja podataka	18
9.3. Prikupljanje podataka	18
9.4. Validacija podataka	19
9.5. Kompilacija podataka	20
9.6. Prilagođavanja.....	20
9.6.1. Sezonsko prilagođavanje.....	20

1. STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI

1.1. Namjena istraživanja

Osnovni cilj provođenja statističkog istraživanja o zaključenim brakovima jeste dobivanje podataka o broju zaključenih brakova u godišnjoj periodici i praćenje kretanja serije podataka, kao i stvaranje osnova za analizu kretanja po svim prikupljenim obilježjima.

Ovim istraživanjem obezbjeđuju se ulazni podaci za izračun osnovnih demografskih pokazatelja prema zahtjevima evropskog statističkog ureda – Eurostat.

Statističkim istraživanjem o zaključenim brakovima prikupljaju se slijedeći podaci:

- Mjesto i datum registracije, te mjesto zaključenja braka;
- Podaci o mladoženju i nevjesti: datum rođenja i JMB, država rođenja, prezime nakon zaključenja braka, ranije bračno stanje, brak po redu, prebivalište (boravište), državljanstvo, nacionalna/etnička pripadnost, vjera, školska sprema, zanimanje, status u aktivnosti i zaposlenosti.

1.2. Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija

Pravni osnov za prikupljanje, obradu i publikovanje podataka o statistici zaključenih brakova su:

- Zakon o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 63/03 i 9/09),
- Program provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za period 2013 – 2016,
- Plan provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za 2015. godinu („Službene novine Federacije BiH“, broj 39/15),
- Zakon o zaštiti ličnih podataka (Službeni glasnik BiH br. 49/06, 76/11 i 89/11),
- Zakon o matičnim knjigama („Službene novine Federacije BiH“, br. 37/12 i 80/14),
- Porodični zakon („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/05 i 31/14).

Statističko istraživanje o zaključenim brakovima je dio Programa provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za period 2013 – 2016 i Plana provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za 2015. godinu.

Istraživanje je usklađeno sa Principima i preporukama za vitalni statistički sistem Statističkog odjela Ujedinjenih nacija (Principles and recommendations for a vital statistics system, United Nations Statistical Division, Revision 3, (april 2013).

1.3. Statistička jedinica posmatranja

Jedinica posmatranja za statističko istraživanje o zaključenim brakovima je svaki zaključen brak koji je registrovan kod izvještajne jedinice u matičnoj knjizi vjenčanih za referentnu godinu.

Izvještajne jedinice za statističko istraživanje o zaključenim brakovima su prema Zakonu o matičnim knjigama, organi uprave općine i grada nadležni za vođenje matične knjige vjenčanih (u daljem tekstu: matični uredi).

1.4. Korištene klasifikacije

Šifarnici i klasifikacije koji se koriste za unos podataka sa obrasca DEM-3 su:

Šifarnik država – ISO 3166, Međunarodni standard za šifre država,

Klasifikacija zanimanja - KZ BiH 2008 usklađena sa ISCO-08,

Šifarnik općina i naseljenih mjesta Bosne i Hercegovine.

1.5. Pokrivenost i obuhvat

Obuhvat statistike zaključenih brakova je potpun.

Statističkim istraživanjem o statistici zaključenih brakova obuhvaćeni su zaključeni brakovi registrovani u matičnim knjigama u Federaciji Bosne i Hercegovine, a odnose se na referentnu godinu.

Istraživanjem su obuhvaćeni svi matični uredi na teritoriji Federacije BiH.

Ukupan broj izvještajnih jedinica u 2015. godini je bio 228 matičnih/mjesnih ureda.

Podaci se obrađuju godišnje, po isteku kalendarske godine. Rok za publikovanje podataka je mjesec juni.

1.6. Statistički koncept i definicije

Brak je čin, ceremonija ili proces kojim se stvara zakonska veza muža i žene. Zakonitost unije uspostavlja se građanskim, vjerskim ili drugim sredstvima zavisno od toga kako ih definira zakon svake zemlje.

Prebivalištem se smatra općina ili distrikt u kojem se osoba nastani s namjerom da tu stalno živi ("Sl. Glasnik BiH" br. 32/2001 i 58/15). Međunarodne preporuke definicije stalnog stanovnika zahtjevaju da se osoba koja je odsutna iz mjesta prethodnog stanovanja godinu i više ne može smatrati privremeno odsutnom. Pri iskazivanju podataka u Biltenu prihvaćena je ova definicija stalnog stanovnika.

Stalnim mjestom stanovanja smatra se ono mjesto u kojem je osoba stalno nastanjena, tj. u kojem ima prebivalište. Ukoliko je navedeno prebivalište u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu BiH ovi podaci se iskazuju pod kategorijom "iz RS" i "iz Brčko Distrikta BiH" zajedno sa zbirnim podacima za Federaciju Bosne i Hercegovine, a u cilju da se svi zaključeni brakovi obuhvate prilikom iskazivanja podataka za Bosnu i Hercegovinu.

Podaci za zaključene brakove svrstavaju se prema mjestu stalnog stanovanja mladoženje.

Podaci o **nacionalnoj-etničkoj pripadnosti** rezultat su slobodno izražene etničke pripadnosti mladoženje i nevjeste.

Školska sprema je najviši stepen/stupanj obrazovanja koji je osoba stekla po okončanju redovnog/redovitog školovanja ili škole koja zamjenjuje redovne/redovite, polaganjem privatnih ispita u nekoj redovnoj/redovitoj školi, ili pohađanjem kursa za skraćeno završavanje neke škole kojim se, po postojećim propisima, stječe određena školska sprema.

S obzirom na **status u aktivnosti** osobe mogu biti aktivne osobe (koje obavljaju zanimanje i koje ne obavljaju zanimanje), osobe s ličnim prihodom i izdržavane osobe.

Status u zaposlenosti odgovor postoji samo za one osobe koje su na pitanje o statusu u aktivnosti dale odgovor da obavljaju zanimanje u radnom odnosu ili samostalno ili da obavljaju zanimanje bez radnog odnosa.

2. RELEVANTNOST

2.1. Korisnici podataka statističkog istraživanja

Korisnici podataka o zaključenim brakovima su, uglavnom, vanjski korisnici kao što su Agencija za statistiku BiH, Vlada Federacije BiH, Federalni zavod za programiranje razvoja, Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH, Gender centri, univerziteti, mediji, studenti, fizičke osobe itd.

Podaci koje potražuju korisnici podataka, a koji nisu objavljeni, dostavljaju se iz dokumentacionih tabela ili se obrađuju iz raspoložive baze podataka, a na osnovu pismenog i jasno definisanog zahtjeva korisnika podataka.

2.1.1. Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja

Ključni korisnici podataka statistike zaključenih brakova su:

- javni sektor (Agencija za statistiku BiH, Vlada Federacije BiH, Federalni zavod za programiranje razvoja, Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH, Agencija za ravnopravnost spolova i Gender centri entiteta, lokalna uprava),
- poslovni subjekti (društvene organizacije i udruženja),
- nauka, istraživanje i obrazovanje (obrazovne ustanove, instituti i druge istraživačke ustanove, biblioteke, studenti, učenici),
- opća javnost,
- mediji (RTV kuće i printani mediji),
- strani korisnici (Eurostat, UNDP, UNICEF, strane istraživačke institucije, obrazovne ustanove i strani studenti, ambasade stranih država, strani mediji).

2.1.2. Procjena korisničkih potreba

Podaci o statistici zaključenih brakova zadovoljavaju sadašnje potrebe korisnika podataka.

Istraživanjem o zaključenim brakovima obuhvaćene su skoro sve potrebne varijable koje se zahtijevaju od strane Eurostat-a prema međunarodnim standardima.

Da bi istraživanjem bile obuhvaćene sve varijable tražene prema Regulativi Evropske komisije broj 1260/2013 varijable zemlja rođenja mladoženje i nevjestice uvedene su od 2016. godine.

2.1.3. Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika

Ne obavlja se posebno istraživanje zadovoljstva korisnika ovim proizvodom tj. ovim istraživanjem. Na nivou Federalnog zavoda za statistiku uspostavljena je anketa o zadovoljstvu korisnika podacima i odnosi se na sve statističke podatke.

Zadovoljstvo korisnika uglavnom se prati preko njihovih zahtjeva za podacima određene vrste i na osnovu učestalosti istovrsnih zahtjeva za određenim podacima, odlučuje se o objavljivanju ovih podataka, ukoliko se to ocijeni opravdanim.

2.2. Kompletnost podataka

2.2.1. Indikatori kvaliteta učinka –Stopa kompletnosti podataka (R1)

Istraživanjem o zaključenim brakovima obuhvaćene su skoro sve potrebne varijable koje se zahtijevaju od strane EUROSTAT-a prema međunarodnim standardima a u skladu sa Regulativom Evropske komisije 1260/2013.

Vrijednost indikatora je:

$$R1 = 3/4 = 0,75 = 75\%$$

3. TAČNOST I POUZDANOST PROCJENE

3.1. Greške uzorkovanja

3.1.1. Indikator kvaliteta i učinka – Greška uzorkovanja (A1)

Statističko istraživanje zaključenim brakova se provodi na punom obuhvatu.

3.1.2. Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja

Ne primjenjuje se uzorkovanje.

3.2. Neuzoračke greške

3.2.1. Neuzoračke greške - Greške obuhvata

Statističko istraživanje je zasnovano na administrativnim evidencijama o stanjima građana. Provođenje ovog statističkog istraživanja obuhvata sve slučajeve zaključenih brakova registrovanih u evidencijama u matičnim knjigama u FBiH, a odnose se na referentnu godinu. Greške obuhvata nisu utvrđene.

3.2.1.1. Indikator kvaliteta i učinka - Stopa prekomjernog obuhvata (A2)

Budući da je statističko istraživanje zasnovano na administrativnim evidencijama o stanjima građana, prekomjereni obuhvat nije moguć.

Provjera duplih zapisa u bazi podataka vrši se na godišnjoj osnovi u bazi podataka za Federaciju BiH, na osnovu prethodno utvrđenih kriterija.

3.2.1.2. Indikator kvaliteta i učinka – Udio zajedničkih jedinica (A3)

Postoji samo jedan izvor podataka za ovo statističko istraživanje i zasnovano je samo na administrativnim evidencijama o stanjima građana.

3.2.1.3. Greška nedovoljnog obuhvata

Greške nedovoljnog obuhvata su moguće tokom jednog mjeseca. Ukoliko se ustanove greške ove vrste, već u narednom mjesecu je moguće ispraviti ovu grešku i dostaviti izvještaj koji nije popunjen za referentni mjesec. Na ovaj način je zadovoljen puni obuhvat na godišnjem nivou.

3.2.1.4. Mjere za smanjenje grešaka obuhvata

Greške prekomjerenog ili nedovoljnog obuhvata svedene su na minimum. Najbolji instrumenti za eliminisanje grešaka obuhvata su stalni kontakti kantonalnih službi/ureda za statistiku sa izvještajnim jedinicama.

3.2.2. Neuzoračke greške - Greške mjerenja

Praksa pokazuje da matičari DEM-3 obrasce daju strankama (mladoženji i navjesti) da ih popune prilikom prijave za vjenčanje. Česti propusti koji se primjećuju odnose se na neupisivanje odgovora za status u aktivnosti, zanimanje osobe i status u zaposlenosti

3.2.2.1. Razlozi za nastanak grešaka mjerenja

Najčešći razlozi greške mjerenja su:

- ako matičar koji popunjava upitnik nije detaljno pročitao Uputstvo za popunjavanje obrasca ili
- nedovoljna pažnja matičara koji popunjava upitnik prilikom davanja odgovora.

3.2.2.2. Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja

Prije nego se pristupi unosu podataka u kantonalnim službama/uredima za statistiku, prikupljeni obrasci DEM-3 se sortiraju (izdvajaju se obrasci koji su prikupljeni od izvještajnih jedinica, a prema datumu vjenčanja odnose se na prethodne godine – naknadni upisi) i pregledavaju se tekući brojevi upisa u matične knjige i upoređuju se sa onim upisanim na kontrolnom obrascu DEM-4. Ukoliko se ustanovi da ima nekih propusta u obuhvatu, kontaktira se izvještajna jedinica kako bi se utvrdili razlozi za propust i zatražilo dostavljanje nepopunjenih izvještaja. Ponekad su razlozi navedeni u dijelu obrasca „Napomene“.

Tokom unosa podataka u elektronsku bazu podataka (aplikacija za unos i obradu podataka urađena u Microsoft Accessu), podaci se kontrolišu. U aplikaciju za unos podataka sa obrasca DEM-3 ugrađene su kontrole koje onemogućavaju da se u bazu unesu računski i logički neispravni podaci. Ugrađene su tzv. hard i soft kontrole koje, ili zaustavljaju unos tj. ne dozvoljavaju unos neispravnih podataka, ili samo šalju poruku opomene da su podaci izvan određenih postavljenih granica.

Ukoliko se uoče neke nepravilnosti u podacima, koje se ne mogu korigovati na osnovu ostalih podataka, zaposlenik kantonalne službe/ureda za statistiku, koji je zadužen za ovu kontrolu, telefonski kontaktira izvještajnu jedinicu i na taj način doznaje prave informacije na osnovu kojih koriguje podatke na prikupljenim upitnicima, ukoliko je to neophodno. Ovakav način unosa obezbjeđuje da se, nakon završenog unosa, dobije baza sa računski čistim podacima.

Poslije završenog unosa podataka za određeni mjesec, broj unesenih obrazaca se poredi sa podacima iz prethodnog mjeseca ili perioda. Ukoliko je neophodno, i u ovoj fazi se ponovo kontaktira izvještajna jedinica, u cilju korigovanja podataka.

Osoba zadužena za kontrolu i unos prikupljenih podataka može da izvrši ispravku greške. U tu svrhu može direktno da kontaktira izvještajnu jedinicu ili da koristi ostale podatke sa obrasca koji mogu pomoći za ispravljanje pogrešnog podatka.

Sastavni dio obrasca je i prostor za napomenu. Sadržaj napomene, u nekim slučajevima, može da pomogne u otklanjanju grešaka u podacima upisanim na obrazac.

Nakon toga greška se koriguje, ukoliko je moguće.

U Uputstvu za popunjavanje podataka u statistici zaključenih brakova (obrazac DEM-3) data su sva metodološka pojašnjenja za ispravno upisivanje podataka na izvještaj, a ukoliko bude nejasnoća prilikom popunjavanja obrasca, osoba koja popunjava obrasce kontaktira odgovornu osobu u kantonalnoj službi/uredu za statistiku.

Važan instrument u pripremi istraživanja je periodično održavanje instruktaže za zaposlene u kantonalnim statističkim službama/uredima koji vrše prikupljanje i unos podataka i koji imaju direktan kontakt sa izvještajnom jedinicom. Ovo omogućava da osobe u kantonalnim službama/uredima za statistiku na pravi način razumiju sva pitanja sa obrasca, što rezultira manjim brojem neispravnih odgovora. Posebna pažnja prilikom održavanja instruktaža se posvećuje promjenama u obrascu, ukoliko postoje.

3.2.2.3. Indikator kvaliteta i učinka – Stopa uređivanja podataka (A9)

Greške koje nastanu prilikom popunjavanja obrasca od strane izvještajne jedinice, ispravljaju se u papirnoj formi od strane osobe odgovorne za istraživanje u kantonalnoj službi/uredu za statistiku, kao i prilikom unosa podataka prema ugrađenim formalnim i logičkim kontrolama.

Nakon što su baze podataka iz svih kantona Federacije BiH dostupne Odsjeku za statistiku stanovništva i registar, vrše se dodatne kontrole i korekcije, ukoliko je to potrebno.

Trenutno ne postoje evidencije o ispravkama u fazi uređivanja podataka koji bi omogućio mjerenje stope editovanja podataka.

3.2.3. Neuzoračke greške - Greške neodgovora

3.2.3.1. Indikator kvaliteta i učinka – Stopa neodgovora izvještajne jedinice (A4)

Ukoliko kod neke izvještajne jedinice nema registrovanih zaključenih brakova u referentnom periodu, iste su dužane da, preko kontrolnog obrasca DEM-4 o ovome obavijeste nadležnu službu za statistiku.

Greške neodgovora nisu zabilježene, odnosno obuhvat je potpun.

3.2.3.2. Indikator kvaliteta i učinka-Stopa neodgovora varijable (A5)

Izvještajne jedinice dostavljaju podatke za varijable koje se traže DEM-3 obrascem. Ukoliko podaci za određene varijable nisu popunjeni i podatak se nije mogao prikupiti, podatak je označen kao „nepoznato“.

Broj odgovora „Nepoznato“ za pojedine varijable:

Varijabla	Ukupno brakova	Mladoženja		Nevjesta	
		broj	%	broj	%
Školska sprema	12972	146	1,1	186	1,4
Nacionalna-etnička pripadnost	12972	227	1,7	273	2,1

3.2.3.3. Postupci u slučaju neodgovora

Ako nedostaju podaci tj. nisu dati odgovori na određena pitanja (o određenim varijablama), zaduženi zaposlenici kantonalnih službi/ureda za statistiku pokušavaju na indirektan način saznati podatak, odnosno na osnovu odgovora na druga pitanja.

Npr. za pitanje „Ranije bračno stanje“ označen je odgovor „neoženjen“, a za pitanje „Brak po redu“ nije označen odgovor. Logični zaključak je da se radi o prvom braku mladoženje/nevjeste.

Ukoliko se radi o nekom drugom nedostajućem podatku, za koji nije moguće logičkim zaključivanjem doći do odgovora, kantonalne službe/uredi za statistiku uspostavljaju

telefonsku vezu s izvještajnom jedinicom i nastoje dobiti nedostajući podatak, a ako u tome ne uspiju, podatak je označen kao „nepoznato“.

3.2.3.4. *Postupci za smanjenje stope neodgovora*

Kantonalne službe/uredi za statistiku nastoje smanjiti stopu neodgovora za referentni mjesec i godinu upornim insistiranjem na primjeni metodoloških uputstava koja se odnose na određeno pitanje (varijablu).

3.2.4. *Imputacija*

Ne postoji precizno mjerenje količine imputiranih podataka.

3.2.4.1. *Indikator kvaliteta i učinka-Stopa imputiranih podataka (A7)*

Ne postoji precizno mjerenje količine imputiranih podataka.

3.2.5. *Revizije*

3.2.5.1. *Indikator kvaliteta i učinka - Prosječna veličina revizije podataka (A6)*

Nije planirana niti provedena revizija podataka za statistiku zaključenih brakova.

4. PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVE

4.1. **Pravovremenost objave**

4.1.1. *Indikator kvaliteta i učinka-Pravovremenost objave prvih rezultata (TP1)*

Pravovremenost objave prvih rezultata istraživanja određuje se kao razlika između datuma prve objave i kraja referentnog perioda.

Tabela 1: Pravovremenost prvih rezultata

Referentno razdoblje	2015
Datum objave	12.02.2016.
Vremensko kašnjenje	T+43 dana

4.1.2. *Indikator kvaliteta i učinka-Pravovremenost objave konačnih rezultata (TP2)*

Nije bilo odstupanja između najavljenog datuma u godišnjem kalendaru publikovanja i stvarnog datuma objave.

Prvi konačni rezultati su izrađeni u maju 2016, a bilten Demografska statistika je urađen u junu 2016. godine.

Tabela 2: Pravovremenost konačnih rezultata

Referentno razdoblje	2015
Datum objave	01.06.2016.
Vremensko kašnjenje	T+152 dana

4.2. Tačnost objave

4.2.1. Indikator kvaliteta i učinka - Tačnost objave (TP3)

Datum objavljivanja podataka o zaključenim brakovima nije odstupao od planiranog datuma objavljivanja prema kalendaru publikovanja Federalnog zavoda za statistiku.

Tabela 3: Pravovremenost objave

Najavljeni datum	01.06.2016.
Datum objave	juni 2016.
Vremenska razlika	0 dana

4.3. Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i tačnosti objave

Nije bilo kašnjenja, odnosno, podaci su objavljeni u predviđenim rokovima.

5. USKLAĐENOST I UPOREDIVOST

5.1. Usklađenost

5.1.1. Indikator kvaliteta i učinka–Skladnost sa rezultatima iz referentnog izvora (CH1)

Ne postoji referentno istraživanje koje je srodno godišnjem istraživanju o statistici zaključenih brakova (vjenčanja).

5.2. Uporedivost

5.2.1. Indikator kvaliteta i učinka-Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1)

Može se istaći da je istraživanje o zaključenim brakovima (vjenčanjima) međunarodno uporedivo. Sve preporuke od strane EUROSTAT-a, u pogledu ovog istraživanja, su ispoštovane kako bi podaci bili međunarodno uporedivi.

5.2.2. Indikator kvaliteta i učinka - Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2)

Provođenje statističkog istraživanja o zaključenim brakovima prisutno je dugi niz godina. Godišnji podaci o zaključenim brakovima koje je izradio Federalni zavod za statistiku dostupni su od 1996. godine. Značajnijih promjena u metodologiji istraživanja nije bilo, te su serije podataka uporedive.

Dakle, vrijednost pokazatelja je 20 (1996 – 2015).

5.2.3. Prekidi u vremenskim serijama

Nije bilo prekida godišnjih vremenskih serija.

5.3. Geografska uporedivost

5.3.1. Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema

Podaci o zaključenim brakovima za Federaciju BiH se spajaju sa podacima za drugi entitet Bosne i Hercegovine i za Brčko Distrikt BiH te se tako dobiveni podaci za državni nivo koriste za poređenje sa zemljama evropskog statističkog sistema.

5.4. Desezoniranje

Podaci statistike o zaključenim brakovima se ne desezoniraju.

6. DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISEMINACIJSKI FORMAT

Korisnici statističkih podataka mogu lako i jednostavno doći do raspoloživih podataka o statistici zaključenih brakova.

6.1. Saopćenja u kojima se objavljuju podaci

Prema godišnjem kalendaru objavljivanja podataka o prirodnom kretanju stanovništva, prvi rezultati se objavljuju u saopćenjima u roku do 45 dana od kraja referentnog mjeseca, tj. do 15. dana u mjesecu.

Objavljeni podaci odnose se na:

- ukupan broj rođenih prema vitalitetu,
- ukupan broj živorođenih prema spolu i mjestu porođaja,
- ukupan broj umrlih osoba prema spolu,
- umrla dojenčad,

- ukupan broj nasilnih smrti,
- ukupan broj zaključenih brakova,
- ukupan broj razvedenih brakova,
- prirodni priraštaj,
- vitalni indeks.

Mjesečna Saopćenja su dostupna na adresi:

<http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/stanovnistvo-i-registar/>

6.2. Publikacije u kojima se objavljuju podaci

Publikacije u kojima se objavljuju podaci o statistici zaključenih brakova su:

- Publikacija „Mjesečni statistički pregled Federacije BiH“,
- Mjesečni statistički pregled Federacije BiH po kantonima,
- Tematski bilten „Demografska statistika“,
- „Federacija BiH u brojkama“,
- „Kantoni u brojkama“,
- Gender publikacija „Žene i muškarci u Federaciji BiH“,
- „Statistički godišnjak/ljetopis Federacije BiH“.

Ovdje su nabrojene neke od statistika koje se objavljuju u publikacijama Federalnog zavoda za statistiku:

- ukupan broj zaključenih brakova prema starosti mladoženje i nevjeste,
- prosječna starost mladoženje i nevjeste prilikom zaključenja braka - ukupno i za prvi brak,
- zaključeni brakovi prema godini rođenja mladoženje i nevjeste (ukupno i prvi),
- zaključeni brakovi prema školskoj spremi mladoženje i nevjeste,
- zaključeni brakovi prema nacionalnoj-etničkoj pripadnosti mladoženje i nevjeste.

Godišnji bilteni „Demografska statistika“ dostupni su na adresi:

<http://fzs.ba/index.php/publikacije/godisnji-bilteni/stanovnistvo-i-registar/>

6.3. On-line baza podataka

On-line baza podataka nije dostupna korisnicima podataka statističkog istraživanja o zaključenim brakovima.

6.4. Pristup mikropodacima

Mikropodaci nisu dostupni za ovo statističko istraživanje.

6.5. Dostupnost metodološke dokumentacije

Sastavni dio publikacija za statistiku zaključenih brakova su metodološka objašnjenja sa definicijama osnovnih indikatora i pojmova.

Detaljna uputstva za popunjavanje obrasca DEM-3 se nalaze u Uputstvu za matičare o popunjavanju statističkih izvještaja DEM – 1 (o rođenju), DEM – 2 (o smrti), DEM –

3 (o vjenčanju) i DEM – 4 (pregled upisa u matične knjige), izdavač: Federalni zavod za statistiku, 2014. godina.

6.6. Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata

Podaci su jasno diseminirani.

Sastavni dio publikacija za statistiku zaključenih brakova su metodološka objašnjenja sa definicijama osnovnih indikatora i pojmova.

6.7. Indikator kvaliteta i učinka – Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1)

Ne obavlja se posebno mjerenje broja konsultacija setova podataka za statističko istraživanje o zaključenim brakovima (vjenčanjima).

Ovaj indikator treba biti razvijen u saradnji sa IT osobljem.

6.8. Indikator kvaliteta i učinka – Meta podaci konsultacije (AC2)

Federalni zavod za statistiku još uvijek nema razvijen sistem meta podataka. U predstojećem periodu se očekuje uspostava ovog sistema.

6.9. Indikator kvaliteta i učinka – Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)

Sistem meta podataka još nije razvijen za statističko istraživanje o zaključenim brakovima.

7. TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA

7.1. Troškovi provođenja statističkog istraživanja

Godišnji operativni troškovi za provođenje istraživanja o statistici zaključenih brakova iskazuju se kroz materijalne troškove i broj utrošenih sati rada zaposlenih u Federalnom zavodu za statistiku.

Troškovi uključuju sljedeće stavke:

- troškove štampanja upitnika,
- otprema instrumentarija kantonalnim službama/uredima za statistiku,
- distribuciju instrumentarija izvještajnim jedinicama,
- troškove telefona, faks,
- troškove zaposlenih koji su angažovani na istraživanju (metodolozi, IT osoblje).

Za sada nije izvršen poseban obračun troškova po pojedinačnim istraživanjima.

Za statističko istraživanje o zaključenim brakovima za 2015. godinu, kantonalnim službama/uredima dostavljeno je 13.900 DEM-3 obrazaca.

7.2. Opterećenost davalaca podataka

Broj izvještajnih jedinica koje su ispunile obrazac	228
Vrijeme potrebno za popunjavanje jednog obrasca (minuta)	9
Broj izvještaja (broj unesenih obrazaca Dem-3)	14.292
Broj naknadno popunjenih obrazaca + 1%	142
Ukupan broj obrazaca	14.434
Ukupno potrebno vrijeme (sati) - godišnje	2.143

7.3. Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti

Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti mogu biti:

- smanjenje broja kontakata sa izvještajnim jedinicama insistiranjem na kvalitetu popunjavanja izvještaja i
- korištenje elektronskih evidencija matičnih ureda o zaključenim btrakovima (vjenčanjima), u cjelini ili dijelom.

Prelazak na novi način prikupljanja podataka zahtijeva dodatni angažman osoblja Odsjeka za statistiku stanovništva i registar, IT osoblja, kantonalnih službi/ureda za statistiku i izvještajnih jedinica, uspostavljanje zaštite podataka i razvoj cjelokupne organizacijske mreže novog načina provođenja istraživanja.

8. POVJERLJIVOST

8.1. Povjerljivost - politika

Povjerljivost statističkih podataka, koji se prikupljaju za potrebe istraživanja o zaključenim brakovima, podliježe zakonskim okvirima povjerljivosti. Podaci se koriste isključivo u statističke svrhe.

U toku izvršavanja svojih zadataka utvrđenih Zakonom o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine, Federalni zavod i ovlašteni organi i ustanove djeluju u skladu sa:

- Zakonom o statistici BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 26/04 i 42/04),
- Zakonom o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06, 76/11, 89/11),
- Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 32/01).

8.2. Povjerljivost – postupanje sa podacima

Statističku povjerljivost određuju članovi 36. do 39. Zakona o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 63/03 i 9/09) i svi zaposlenici Federalnog zavoda za statistiku dužni su ih se pridržavati:

Član 37. - „Tokom prikupljanja, obrade i distribucije statističkih podataka Federalni zavod i drugi zakonom ovlašćeni organi i ustanove poduzeće sve neophodne mjere organizacione, regulatorne, upravne i tehničke prirode koje su potrebne da se zaštiti povjerljivost podataka od nedozvoljenog pristupa, objavljivanja i korišćenja u druge a ne u statističke svrhe.“

Član 38. - „Osobe koje imaju pristup povjerljivim podacima moraju se pridržavati odredbi ovog zakona i nakon prestanka radnog odnosa.“

Člana 39. - „U svrhe obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti Federalni zavod i ovlašćeni organi za poslove statistike mogu, na osnovu pisanog zahtjeva, davati individualne podatke, bez da se iz tih podataka može direktno ili indirektno prepoznati individualna izvještajna jedinica.

O korištenju statističkih podataka iz stava 1. ovoga člana sklapa se poseban ugovor na osnovu kojeg se korisnik obavezuje, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću, da će statističke podatke koristiti samo u svrhu koja je navedena u zahtjevu, da ih neće davati na uvid i korištenje neovlaštenim osobama te da će ih nakon upotrebe uništiti.

Federalni zavod i ovlašćeni organi za poslove statistike vode evidenciju o korisnicima iz stava 2. ovoga člana i svrsi za koju su statistički podatci dati na raspolaganje.“

9. STATISTIČKA OBRADA

9.1. Izvor podataka

Statističkim istraživanjem o zaključeni brakovima obuhvaćeni su zaključeni brakovi (vjenčanja) registrovani u matičnim knjigama u Federaciji Bosne i Hercegovine, a odnose se na referentnu godinu.

Za ovo istraživanje koriste se administrativni izvori podataka – matični/mjesni uredi u Federaciji Bosne i Hercegovine.

9.2. Učestalost prikupljanja podataka

Izvještajne jedinice dostavljaju popunjene obrasce DEM-3 kantonalnim službama/uredima za statistiku u mjesečnoj periodici, prema rokovima utvrđenim Planom provođenja statističkih istraživanja za 2015. godinu. (do 3. dana narednog mjeseca).

9.3. Prikupljanje podataka

Podaci o zaključenim brakovima prikupljaju se preko obrasca DEM-3 u papirnoj formi.

Registracija slučajeva zaključenih brakova (vjenčanja) vrši se u knjigama onog matičnog područja u kojem se zaključenje braka (vjenčanje) dogodilo.

Prilikom upisa u matičnu knjigu vjenčanih matičar treba da za svaki zaključeni brak popuni statistički izvještaj o zaključenju braka (vjenčanju) - obrazac DEM-3.

Podatke koji čine sadržaj obrasca DEM-3 matičari popunjavaju na osnovu podataka iz matične knjige vjenčanih. Podatke koji se traže obrascem, a koji ne čine sadržaj matične knjige vjenčanih, matičari popunjavaju na osnovu izjave osobe koja prijavljuje vjenčanje.

Kantonalne službe/uređi za statistiku, po prijemu obrazaca, vrše unos prikupljenih podataka u bazu podataka, ujedno i šifriranje i kontrolu prikupljenih podataka, u tekućem mjesecu za prethodni mjesec, tj. za mjesec u kojem su zaključeni brakovi registrovani u matičnoj knjizi vjenčanih.

Unos, šifriranje i kontrola podataka obavljaju se putem aplikacije koja je jedinstvena za sve kantone u Federaciji BiH.

Rok za završetak unosa, šifriranja i kontrole podataka u kantonalnim službama/uredima za statistiku je deseti dan narednog mjeseca.

Podaci o broju zaključenih brakova sastavni su dio mjesečnog Saopćenja o prirodnom kretanju stanovništva. Ovi podaci objavljuju se sredinom narednog mjeseca u odnosu na mjesec u kojem se podaci prikupljaju i unose u bazu podataka, a objavljuju se kao prvi rezultati. Rok za objavu prvih mjesečnih podataka je 15. dan narednog mjeseca u odnosu na mjesec kada su prikupljeni obrasci.

Konačni objavljeni podaci odnose se na kalendarsku godinu.

Obrazac DEM-3 dostupan je na web stranici FZS-a na adresi:

<http://fzs.ba/wp-content/uploads/2016/06/DEM3b.pdf>

9.4. Validacija podataka

Nakon kontrole obuhvata, podaci sa obrasca unose se u bazu podataka putem aplikacije za unos i kontrolu podataka koja sadrži formalne i logičke kontrole koje su postavljene po zahtjevu metodologa iz Odsjeka za statistiku stanovništva i registar. Kontrole se odnose na provjeru računske ispravnosti popunjenih podataka i logičkih veza između pojedinih obilježja.

Kontrola obuhvata vrši se u matičnom/mjesnom uredu.

Kontrola tačnosti i potpunosti podataka, računska i logička kontrola vrše se prema kriterijumima obrade jedinstvenim za sve kantone Federacije BiH u kantonalnoj službi/uredu za statistiku i u Odsjeku za statistiku stanovništva i registar.

U program za unos podataka postavljene su dozvoljene vrijednosti za tražene varijable koji se provjeravaju tokom unosa podataka. Svaki odgovor koji se nađe izvan dozvoljenih vrijednosti se provjerava i koriguje, a kada je to potrebno kontaktira se izvještajna jedinica. Paralelno sa unosom podataka vrši se šifriranje potrebnih

obilježja: prebivalište, državljanstvo, nacionalna-etnička pripadnost, vjera, školska sprema i zanimanje zaposlene osobe.

Validacija podataka podrazumijeva i provjeru konzistentnosti podataka unutar svake dokumentacione tabele kao i između dokumentacionih tabela.

9.5. Kompilacija podataka

U pojedinim slučajevima neophodno je uraditi imputacije nedostajućih podataka pri čemu se koriste raspoloživi podaci sa obrasca DEM-3.

Ukoliko podaci za određene varijable nisu popunjeni i podatak se nije mogao prikupiti, podatak je označen kao „nepoznato“.

Ako nedostaju podaci tj. nisu dati odgovori na određena pitanja (o određenim varijablama), zaduženi zaposlenici kantonalnih službi/ureda za statistiku pokušavaju na indirektan način saznati podatak, odnosno na osnovu odgovora na druga pitanja. Npr. za pitanje „Ranije bračno stanje“ označen je odgovor „neoženjen“, a za pitanje „Brak po redu“ nije označen odgovor. Logični zaključak je da se radi o prvom braku mladoženje/nevjeste.

Ukoliko se radi o nekom drugom nedostajućem podatku, za koji nije moguće logičkim zaključivanjem doći do odgovora, kantonalne službe/uredi za statistiku uspostavljaju telefonsku vezu s izvještajnom jedinicom i nastoje dobiti nedostajući podatak, a ako u tome ne uspiju, podatak je označen kao „nepoznato“.

9.6. Prilagođavanja

9.6.1. Sezonsko prilagođavanje

Na podacima statističkog istraživanja o zaključenim brakovima ne radi se sezonsko prilagođavanje podataka.